

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Жешувський університет (Республіка Польща)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)**

Матеріали

III Міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

10 квітня 2018 року

**Харків
2018**

Людмила ЗЕЛЕНСЬКА, Альона ЄПІФАНОВА

ОВОЛОДІННЯ СТУДЕНТАМИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСНОВАМИ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

Розкрито сутність поняття «самоменеджмент», з'ясовано його роль у формуванні професійної мобільності майбутніх фахівців. Уточнено специфіку оволодіння студентами основами самоменеджменту, етапами його формування. Визначено відповідні умови та методи роботи над собою. Акцентовано увагу на важливості оволодіння студентами навичками самоорганізації, самоуправління, самовдосконалення для вироблення власної стратегії поведінки.

Ключові слова: самоменеджмент, мобільність, умови, формування, компетентність.

The essence of the concept «self-management» is revealed in the paper. The role of it in the formation of professional mobility of future specialists is found out. The specificity of students' mastering the self-management basics and the stages of formation of it have been clarified. The appropriate conditions and methods of work on oneself have been determined. The importance of students' mastering the skills of self-organization, self-management, self-improvement for developing own behavior strategy has been emphasized.

Key words: self-management, mobility, conditions, formation, competence.

Постійна глобалізація й зміни, що постійно відбуваються в суспільстві й виробництві, змушують кожну людину швидко адаптуватися задля подальшого саморозвитку та самореалізації. Також особливих змін зазнають освітні процеси, а суспільство все більше потребує справжніх професіоналів своєї справи, які вільно зможуть самореалізуватися в будь-якій сфері життя, котрі постійно прагнуть самовдосконалення, у яких вже відмінно розвинена внутрішня гнучкість. Сьогодні ринок праці потребує компетентних, висококваліфікованих фахівців, які будуть готові повною мірою реалізувати власний інтелектуальний потенціал в професійній діяльності, що в майбутньому актуалізується в професійній мобільності.

Аналіз ступеня розробки проблеми засвідчив, що питання оволодіння основами самоменеджменту стали предметом дослідження В. Бондара, Л. Вороновської, А. Іванченка, Н. Коробко, Н. Пермінової. Концептуальні ідеї вдосконалення фахової підготовки студентів вищої освіти активно розробляються С. Вітвицькою, Т. Заславською, Ю. Сачук, П. Сорокіним.

У наукових працях висвітлюються питання, що стосуються формування професійної мобільності вчителів як однієї з умов підвищення рівнів їхньої професійної самореалізації (І. Горбачова, В. Корнієнко), майбутніх учителів у напрямі покращення якості їхньої професійної підготовки (Р. Прима).

Суспільство потребує ініціативних високоосвічених фахівців, здатних постійно саморозвиватися, вдосконалювати професійну діяльність, адекватно виконувати функціональні обов'язки, виявляти професійну мобільність [5, с. 256]. Мобільність (лат. mobilis – рухливий) означає рухливість, здатність людини

швидко виконувати певні завдання [9, с. 768]. У той же час професійна мобільність розглядається науковцями як готовність і здатність робітника до швидкої зміни виконуваних завдань, робочих місць і спеціальностей в межах однієї професії чи галузі, здатність швидко освоювати нові професії [7]. Професійна мобільність є необхідною складовою підготовки фахівців, які будуть вільно використовувати свій потенціал [10, с. 27].

Для формування професійної мобільності особистості надзвичайно важливим є те, щоб майбутній фахівець уже на етапі здобуття вищої освіти (мріючи про гарну роботу, високий статус у суспільстві) якнайшвидше відчував у собі бажання до змін, розвивав здібності до самовдосконалення, виявляв гнучкість.

Значний потенціал для формування професійної мобільності студентів закладів вищої освіти (ЗВО) має використання комплексу методів («кейс-стаді», «дерево рішень», «акваріум», імітаційні методики, «мозковий штурм», «коло ідей» «ажурна пилка») та форм навчання (групові тренінги, «чемпіонати»). Це дає змогу студентам розширити свої знання, обмінюватися думками, відстоювати свою позицію, вчитися спілкуванню, швидко пристосовуватися, легко орієнтуватися в будь-якій ситуації, що складає підвалини професійної мобільності майбутніх фахівців.

Зростання професійного розвитку відбувається, якщо людина орієнтується та використовує ті знання із певних галузей, які є спорідненими з обраною нею професією, можуть впливати на зміни у фаховій діяльності, затребуваність фахівців цієї професії в майбутньому [1, с. 145]. Тому дуже важливо, щоб людина мала всебічний розвиток для покращення своєї роботи та здобуття якнайширшого досвіду. Досягти цього можливо завдяки саморозвитку та оволодінню основами самоменеджменту.

Науковці трактують поняття «самоменеджменту» як самостійну реалізацію навчальної програми; методику, побудовану спільними зусиллями викладача і студента, метою якої є формування відповідних якостей особистості, створення нового творчого продукту на високому рівні самоорганізації з раціональним використанням ресурсів [6, с. 414].

Використовувати свій потенціал у повній мірі можливо, якщо студент володіє основами самоменеджменту та вмівло їх використовувати. Отже, основна мета самоменеджменту полягає в тому, щоб максимально використовувати власні можливості, свідомо керувати плином свого життя (самовизначатися) і переборювати зовнішні обставини як на роботі, так в особистому житті [8].

Навички самоменеджменту формуються у декілька етапів:

1 етап – самопізнання (є основним для саморозвитку і самореалізації студента). Майбутній фахівець має усвідомлювати, знати і пам'ятати, хто він є, чого вартий та які цілі ставить перед собою. Важливо мати розвинуті якості психіки (воля, мислення, емоції), студент мусить вдаватися до самоаналізу для реальної самооцінки, має володіти прийомами самоконтролю та саморегуляції.

2 етап – саморозвитку, який має на меті шлях майбутнього фахівця до самовдосконалення. Це досягається протягом навчання, засвоєння важливого матеріалу і, як висновок, готовність до продуктивної професійної діяльності.

3 етап – раціонального використання часу, що може впливати на реальні можливості і потенційні резерви психічного розвитку особистості як суб'єкта пізнання, діяльності, спілкування.

Таким чином, правильне вирішення різноманітних проблем особистісного, навчального характеру, визначення чітких цілей та цінностей, заняття саморозвитком, планування свого часу, власної методики роботи, засвоєння професійних компетентностей – все це забезпечує оволодіння студентами основами самоменеджменту під час навчання у ЗВО.

Процес оволодіння самоменеджментом в аспекті послідовності виконання конкретних функцій може охоплювати шість фаз:

- постановка цілі – аналіз і формування особистих цілей;
- планування – розробка планів і альтернативних варіантів своєї діяльності;
- прийняття рішень у конкретних справах;
- організація і реалізація – складання розпорядку дня й організація особистого трудового процесу з метою реалізації поставлених задач;
- контроль – самоконтроль і контроль підсумків [8].

Осягнувши всі ці засади, майбутній фахівець зможе вільно претендувати на гарну роботу, що буде приносити не тільки прибутки у фінансовому плані, а й характеризувати його як кваліфікованого професіонала.

Отже, підготовка майбутніх фахівців повинна відбуватися в умовах такої освітньої системи, при якій у подальшому фахівець зміг би розкритися на повну та користуватися всіма можливостями задля досягнення задуманого. І тому сучасна освіта має формувати професійно мобільних фахівців, які можуть швидко пристосовуватися до нових умов, уміють передбачати майбутнє і робити все задля його реалізації, повністю використовують свій потенціал та працюють над виробленням власної стратегії поведінки. Умовами формування професійної мобільності слугують: чітке усвідомлення студентською молоддю сучасної моделі майбутньої професії, розвиток комунікативних навичок, оволодіння вміннями здійснювати свідомий вибір і відповідати за нього, а також оволодіння основами самоменеджменту, що передбачає саморозвиток, самоорганізацію, самопізнання, самоконтроль, самооцінку, самовизначення.

Список використаних джерел

1. Вороновська Л. П. Педагогічні умови формування професійної мобільності майбутніх фахівців комунального господарства. *Педагогіка та психологія* : зб. наук. пр. Харків, 2015. Вип. 51. С. 143–150.
2. Музальов О. О. Місце та роль світоглядної культури у формуванні професійної адаптації учнів вищих професійних училищ. *Психолого-педагогічні основи професійної адаптації майбутніх фахівців* : монографія / Г. П. Васянович [та ін.] ; ред. Г. П. Васянович. Львів : СПОЛОМ, 2008. С. 255–276.
3. Пермінова Л. А. Засоби формування навичок самоменеджменту майбутнього педагога. *Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Херсон : ХДУ, 2014. Вип. 65. С. 413–418.
4. Професійна мобільність робітника – результат навчально-виховного процесу. URL: <http://kptml-krivoirog.narod.ru/index/0-7> (дата звернення: 18.10.2017).

5. Самоменеджмент як обов'язкова умова успішної діяльності керівника. URL: http://5ka.at.ua/load/menedzhment/samomenedzhment_jak_obov_jazkova_umova_uspishnoji_dijalnosti_kerivnika_referat/38-1-0-3178 (дата звернення: 16.10.2017).

6. Словник української мови : в 11 томах. Т. 4. Київ : Наук. думка, 1973. С. 768.

7. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика : монографія. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. 439 с.

Людмила ЗЕЛЕНСЬКА, Надія СІМЕНКО

ОВОЛОДІННЯ ОСНОВАМИ ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ СТУДЕНТІВ

Тези присвячено розкриттю значущості тайм-менеджменту для сучасного студента. Розглянуто методи організації часового ресурсу. Розкрито принципи та правила самоорганізації тайм-менеджменту. Аргументовано, що запорукою ефективного використання часу є планування та управління. Запропоновано методи і технології ефективного тайм-менеджменту. Визначено засоби формування комунікативної взаємодії.

Ключові слова: тайм-менеджмент, цілепокладання, планування, самоорганізація.

The article is devoted to revelation of the significance of time management for modern student. The methods of organization of time resource have been considered. The principles and rules of self organization of time management have been revealed. It has been proved that planning and management are keys to effective use of time. The methods and technologies of effective time management have been suggested. The means of formation of communicative interaction have been determined.

Key words: time management, goal-setting, planning, self-organization.

Сучасні вимоги до підготовки спеціалістів у різних сферах діяльності вимагають від особистості знань про основи тайм-менеджменту, у тому числі про класичні та альтернативні методи вирішення проблем управління часом.

Тайм-менеджмент використовують для ефективно організації власної діяльності, що, зрештою, дає змогу підвищувати професійну майстерність. Оволодіваючи основами тайм-менеджменту, студенти мають змогу знайомитися не тільки з науково обґрунтованими теоріями організації часу, а й з практичними методами застосування цієї технології, використовувати їх у власній навчальній діяльності у ЗВО.

Засновниками теорії тайм-менеджменту вважаються Ф. Тейлор, К. Макхэм, М. Мескон. На сучасному етапі розвитку технологій та принципів управління часом найбільшого поширення отримали дослідження провідних зарубіжних фахівців – К. Бішофа, П. Дойля, Л. Зайверта, Й. Кноблауха, С. Кові, Дж. Коулі, Б. Санто та інших. Серед авторів пострадянського простору визнання здобули роботи О. Горбачова, Є. Мерзлякова, В. Растимешина, Г. Архангельського,

Кудрявцев Костянтин	393
Можливості вивчення сприйняття міського середовища засобами психосемантики	
Куш Олександр	396
Інженерне мислення: визначення та його структурні компоненти	
Малихіна Олена	399
Психологічний аспект дослідження інтуїції у творчій діяльності	
Сосніхіна Світлана	402
Студентська сім'я: сучасний стан вітчизняних та зарубіжних психологічних досліджень	
Туріщева Людмила	405
Створення «живих картин» як засіб розвитку естетичного сприйняття молодших школярів	
Фоменко Карина, Жукова Надія	408
Губристичні прагнення та цілі навчальних досягнень підлітків	
Ходикіна Юлія	411
Гуманістичний підхід у професійно-педагогічному спілкуванні майбутніх вихователів	
Чувпило Олександр, Ліпейко Вікторія	414
Вплив музейної педагогіки на розвиток вищих почуттів у школярів	
Чувпило Раїса, Козлітіна Оксана	417
Психологічні особливості корекційної роботи на уроках математики в 4 класі для дітей з особливими потребами	
Швед Марія	420
Освітні процеси через призму антропологічного вчення	

СЕКЦІЯ VIII СТУДЕНТСЬКІ СТУДІЇ

Балацінова Алла, Зеленська Катерина	424
Становлення й розвиток тестології як науки	
Дейніченко Геннадій, Кукленко Алла	427
Роль лекції в освітньому процесі сучасної вищої школи	
Зеленська Людмила, Єпіфанова Альона	431
Оволодіння студентами закладів вищої освіти основами самоменеджменту як умова формування професійної мобільності	
Зеленська Людмила, Сіменко Надія	434
Оволодіння основами тайм-менеджменту як основа професійного зростання студентів	
Калашнікова Любов, Бондаренко Денис	437
Формування дослідницьких умінь майбутніх учителів фізико-математичних спеціальностей	
Кін Олена, Алексєєнко Ірина	440
Проблеми приєднання України до Болонського процесу	
Кін Олена, Стратій Анна	443
Інтернет-конференції як форма роботи з обдарованими учнями	